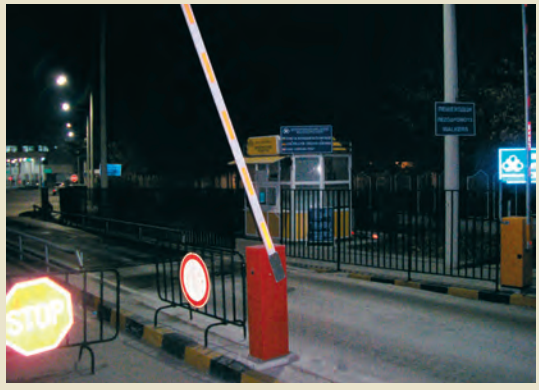
РАВНОСТОЕН ПАРТНЬОР

България отваря нова страница в своята история. На 1 януари 2007 г. страната ни става пълноправен член на Европейския съюз. Митническите служители отбелязват по своеобразен начин деня, от който тяхната дейност преминава изцяло на европейска вълна.

На първи януари за последен път се вдига бариерата на ГКПП Кулата. Малко преди това е обявена заповедта за назначаване на последната смяна на митническия пункт. За 45 минути наряда поемат седмина дългогодишни служители на митническата администрация, работили до пенсионирането си на Кулата. След това митническата бариера е демонтирана, а точно в 1 часа българско или 0 часа европейско време митническият контрол се преустановява и пунктът на българо-гръцката граница се закрива. Заедно с ръководството на Агенция „Митници", митнически служители от пункта, митничари-ветерани, служители на ГД „Гранична полиция", и журналисти вдигат наздравица за присъединяването на България към ЕС. В полунощ заря осветява село Кулата.

Бариерата на ГКПП Кулата е вече музеен експонат

Подпис за спомен върху бариерата в Силистра

За да остане този исторически миг за поколенията, демонтираната бариера, митническите знаци и надписи на пункта няколко дни след това са подарени официално на Националния исторически музей. От 12 века насам това е първата бариера в региона, която пада по мирен начин - без война, казва тогава директорът на НИМ Божидар Димитров. Той оценява митническите експонати като уникални. За тях

Български и румънски митнически служители заедно на 1 януари 2007 г.

е отредено място до витрините, където са изложени договорите за присъединяване на България към ЕС и НАТО.

Митническите служители в Силистра също свалят ритуално митническата бариера на сухопътния ГКПП с Румъния, като поставят подписите си за спомен върху бариерата и надпис „Тук беше“. Заедно с румънските си колеги, със знамената на България и на ЕС в ръце, те извиват кръшно хоро под звуците на Дикоилиевото „Дунавско хоро”. Граничните служби на Видин и Калафат отбелязват заедно събитието с грандиозен празник на фериботна платформа в средата на река Дунав.

В същия момент на Дунав мост българи и румънци се прегръщат за влизането ни в ЕС и спирането на митническата обработка на пътници и товари, които преминават през границата с Румъния.

Макар и за един ден, Русе и Гюргево стават като общ град, а Дунав мост се превръща в Мост на дружбата между двата народа. ❑

Граничните служби на Видин и Калафат отбелязват заедно събитието на фериботна платформа в средата на река Дунав

УСПЕШНО ЕВРОПЕЙСКО НАЧАЛО

Едновременно с тържественото отбелязване на членството на България в ЕС и премахването на митническите пунктове на границите с останалите държави членки, митническите служители са подложени на голямо напрежение. От същия ден започват да прилагат европейското митническо законодателство, което наброява повече от 780 регламента в различни области на митническото право. Така митническата администрация е изправена пред нови отговорности. От една страна, тя трябва да осигурява приходи не само за бюджета на страната, но и за бюджета на ЕС, а от друга – да поддържа баланс между ускореното движение на търговските потоци чрез подкрепа на икономическите оператори и защитата на интересите на Общността и нейните граждани от нарушения.

След присъединяването на България към ЕС вносът от държавите членки се трансформира във вътреобщностно придобиване, което не се контролира от митническата администрация. Агенция „Митници” започва да събира приходите от ДДС и от мита от внос на стоки само от трети страни. Така около 57% от вноса и около 60% от износа вече не се контролира от митническата администрация, за сметка на цялостното администриране на акциза, включително и при сделки с държави – членки на ЕС. Със заповед на министъра на финансите се закриват 15 гранични митнически учреждения, което означава, че в около 54% от всички сухопътни ГКПП не се осъществява граничен митнически контрол.

Заради намаления обем на работа в началото на 2007 г. числеността на персонала в Агенция „Митници” се намалява с 204 щатни бройки.

За щастие през първата година след еврочленството няма сериозни затруднения при събирането на бюджетните приходи поради радикалната промяна на икономическото пространство и въвеждането на нови фискални режими и процедури. Митническата администрация постига отново отлични финансови резултати. През 2007 г. тя събира и внася в бюджета от ДДС от внос, мита, акцизи и глоби над 7 милиарда лева, а през 2008 г. сумата нараства на над 8 милиарда лева.

В изпълнение на контролните си функции както във вътрешността на страната, така и по външните граници на ЕС, през тези две години митническата администрация разкрива

около 24 нарушения средно на ден

от които около 17 с висока степен на обществена опасност.

Съставени са общо 14 493 акта за установяване на административни нарушения. Разкрити са редица случаи на митническа контрабанда, на митническа измама и на отклонение на стоки от митнически режим или направление. Близо 81% от разкритите случаи на митническа контрабанда през 2007 г. се отнасят за тютюневи изделия. Броят им през 2008 г. намалява, но се увеличават тежките нарушения по Закона за акцизите и данъчните складове. Митническите служители засилват проверките на субекти, осъществяващи търговия и превоз на течни горива. Провеждат се и специализирани мащабни контролни действия на данъчни складове, извършващи дейности по складиране и производство с етилов алкохол и бутилирани алкохолни напитки. Увеличават се и съвместните проверки с други органи за контрол като МВР, ДАНС, прокуратурата и НАП.

С цел максимална защита както на икономическите, социалните и фискалните интереси на България и ЕС, така и на фирмените интереси на компаниите през 2007 г., Агенция „Митници" подписва общо пет меморандума за сътрудничество с различни тютюневи компании. На 23 октомври 2008 г. се подписва анекс към меморандума за сътрудничество с „Империъл Табако Лимитед", заедно с българската й дъщерна компания „Империъл Табако България" ЕООД. Основните насоки в подписаните документи са ограничаване на контрабандния внос и нелегалната търговия с тютюневи изделия, включително предотвратяване на трансграничната търговия с фалшиви тютюневи изделия на българския и на единния европейски пазар.

За разкрито рекордно количество хероин през 2008 г. митническите служители получават първа награда от ИСЮЕ Центъра в Букурещ

В десетката на ЕС

На 31 май 2007 г. се подписва Споразумение за сътрудничество в областта на закрилата на права върху интелектуална собственост между Агенция „Митници" и Мрежата на правопритежателите SNB-REACT, Холандия. Целта е да се разширят контактите и да се подобри взаимодействието между правопритежателите, членуващи в Мрежата и българските митнически органи, като се ускори обменът на информация за постигане на по-добро и ефективно правоприлагане.

Данните в годишния доклад на ЕК за дейността на митническите органи срещу фалшифицирането и пиратството за 2007 г. посочват България като страна с водещи позиции в битката срещу този световен проблем. По брой на задържани артикули (7 759 756) българските митници се нареждат на трето място сред митниците на всички държави – членки на ЕС, след Италия и Германия. Това е приблизително 10% от всички задържани стоки в рамките на ЕС. С тези резултати те изпреварват митниците на водещи държави в тази област като Великобритания, Холандия, Полша, Франция и Румъния. Съгласно данните в доклада, българските митници са на десето място сред митниците на всички държави членки по брой на случаите, при които са задържани такива стоки.

Всеки трети ден задържани наркотици

Статистиката показва, че през 2007 г. средно на всеки

3 дни служители на българските митници са предотвратявали опит за нелегално пренасяне на наркотични вещества и прекурсори. През 2007 г. и 2008 г. митническите служители участват в близо 15 международни операции, предимно в областта на противодействието на контрабандата на фалшифицирани цигари, на високорискови стоки, на нелегалния трафик на наркотици и прекурсори, на нелегалното въвеждане в ЕС, както и на измамите със зеленчуци, плодове и хранителни продукти от зеленчуци и плодове и други.

В края на 2008 г. митнически служители откриват рекордните за България 375 кг хероин на фериботния терминал на пристанище Бургас, укрит в три ремаркета на товарни автомобили, влезли в страната с ферибот от пристанище Поти в Грузия. За това разкритие отдел „Митническо разузнаване и разследване - наркотици, оръжия, прекурсори" в ЦМУ на агенцията е удостоен с първа награда и почетна диплома от ИСЮЕ Центъра в Букурещ за изключителния им принос в противодействието на трансграничната престъпност.

Същата година митническата администрация постига нов рекорд. Общото количество на задържания хероин надхвърля един тон, което е най-голямото количество за последните 7 години.

Особено внимание се отделя на задачите на звената за

мобилен и последващ контрол

През 2007 г. Агенция „Митници" за пръв път администрира изцяло самостоятелно всички дейности, свързани със специализирания мобилен контрол. В резултат на извършените проверки са констатирани множество случаи на контрабанда и митническа измама, на нарушения с акцизни стоки, на стоки, нарушаващи права върху интелектуална собственост, на занижени митнически стойности или неправилно тарифно класиране. Екипите на митническите мобилни групи участват и в операции, проведени съвместно с различните служби на МВР и с други отдели от агенцията.

Обект на засилен контрол са нарушенията на митническото и акцизното законодателство

Митническата администрация използва различни форми и методи, прилагани в държавите – членки на ЕС, за извършване на контрол върху внасяните и изнасяните стоки. Една от тях е проверката на производствената, търговската, банковата и счетоводната документация на лицата, които са свързани пряко или косвено с такива стоки – така наречените проверки в рамките на последващия контрол. Акцентът се поставя върху задачите, свързани с администрирането на акциза и повишаване на ефективността при събирането на вземанията от акциз при внос на стоки и от сделки в страната. През пролетта на 2007 г. се утвърждават и указания за извършване на данъчен контрол по ЗАДС от звената за последващ контрол. Нов момент в това направление са извършваните съвместни, извънпланови контролни действия с органите на НАП.

От 1.I.2008 г. митническата администрация и икономическите оператори в страната, прилагат новите разпоредби в европейското митническо законодателство, свързани със статута на одобрения икономически оператор (ОИО).

Фирмите, получили такъв статут, ползват облекчения и преференциално третиране при изпълнението на процедури под митнически контрол на територията на целия ЕС. Изработеният и прилаган механизъм за приемане и обработка на искания за получаване на сертификат за ОИО, както и за извършване на предварителни проверки на икономическите оператори, получава висока оценка при поредното мониторингово посещение на експерти от ЕК .

През 2008 г. започва разработването на модул за опростено деклариране (МОД). Целта на същия е да бъде автоматизиран процесът, от момента на подаване на искане за разрешение за използване на опростени процедури за деклариране, до приключване на процеса на деклариране и заплащане на дължимите публични вземания, обезпечени през предходния период.

Засилва се и митническият контрол във връзка с прилагането на митническото законодателство на Общността в областта на елементите за облагане - тарифно класиране, произход, митническа стойност, митническите освобождавания, както и на мерките при търговията с трети страни. Администрацията задълбочава сътрудничество си с други административни органи и поддържа постоянен диалог с икономическите оператори.

През 2007 г. се създава „Национален транзитен център", където се обработват всички сертификати за завършени транзитни операции ТИР и документи, свързани с процедурите по завършването на общи/общностни транзитни операции, в които участват държави – членки на ЕС.

На 23.X.2008 г. директорът на Агенция „Митници" Христо Кулишев подписва анекс към Меморандума за сътрудничество за ограничаване на контрабандния внос и нелегалната търговия с тютюневи изделия с „Империъл Табако Лимитед"

На 23.IV.2007 г. се подписва актуализиран договор между Агенция „Митници" и АЕБТРИ, с който се уреждат основните положения в отношенията между страните в условията на пълноправно членство на България в ЕС. От същата година ЦМУ в качеството си на гаранционно митническо учреждение поема изцяло администрирането на общите гаранции за режим транзит.

Експертите от митническата администрация продължават да участват в разработката на различни проекти за промени в нормативната уредба. Сред тях са промените в Закона за акцизите и данъчните складове, Закона за безмитната търговия и Валутния закон. По инициатива на митническата администрация се приема Постановление на Министерския съвет за създаване на необходимите условия и ред за функциониране на системата за митнически освобождавания на ЕС. Разработена е методология за превеждане на митата като традиционни собствени ресурси в Общностния бюджет. Тя е във връзка с прилагането на международни споразумения, предвиждащи освобождаване от мита, които не попадат в приложното поле на законодателството на ЕС.

Изключително важна за митническата администрация става политиката по прилагане на

контрол по общата безопасност

при внос и износ на стоки на митническата територия на Общността. При нейното провеждане митническите органи подпомагат компетентните институции по осъществяването на контрола. В тази връзка Агенция „Митници" подписва редица споразумения за сътрудничество и взаимодействие.

Водещи партньори в тази област са министерствата на здравеопазването, на околната среда и водите, на културата, на вътрешните работи, на земеделието и храните, националните служби за ветеринарномедицинска дейност, за растителна защита и др. За да се предотврати пускането на пазара на стоки, които не отговарят на изискванията за безопасност и представляват сериозен и непосредствен риск за живота и здравето на хората, в съответствие с разпоредбите на законодателството на Общността, митническата администрация координира действията си и обменя информация със съответните компетентни органи по надзора на пазара.

Сред тях са Комисията за защита на потребителите, органите на Държавния здравен контрол, Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, Изпълнителната агенция по лекарствата, контролно-техническата инспекция към министъра на земеделието и храните.

Предпоставка за ефективната работа на митническата администрация е надеждното и непрекъснато

функциониране на БИМИС

В тази връзка се извършва постоянна функционална и техническа поддръжка и наблюдение както на националните системи, така и на системите, осигуряващи връзка с ЕС.

Внедрени са редица нови версии на тези системи във всички митнически учреждения, без да се нарушава нормалният им режим на работа. За изпълнението на ангажиментите като митническа администрация на държава членка, от изключително значение е осигуряване на непрекъсната работоспособност на системата NCTS. За целта през 2007 г. се извършва значителна по обем работа, свързана с подготовката на търговците за деклариране на транзита изключително по електронен път.

Усъвършенствана е и Системата за контрол на акциза. Разработват се нови системи като едно от приоритетните направления, свързани с реализацията на мащабния проект на ЕС, наречен "електронни митници".

Първата задача, произтичаща от тази инициатива, е разработването на Системата за контрол на износа, фаза 1, която е внедрена в реална експлоатация през 2007 г.

През 2008 г. се разработват и внедряват усъвършенстваните версии на Системата за обработка на тарифни квоти (Quota 2), Системата TARIC 2, както и разширената версия на системата NCTS, която включва функционалност за обработка на данните от карнетите TIR. През същата година стартира разработването на Системата за контрол на износа, фаза 2, Системата за контрол на вноса фаза 1, Системата за одобрени икономически оператори и Системата за регистрация и идентификация на икономически оператори.

Работна среща за обсъждане прилагането и контрола на мерките и механизмите на ОСП на ЕС. Октомври 2008 г.

През 2008 г. българските митници са домакин на 75-ата среща на Клуба на генералните директори на митническите администрации на държавите - членки на ЕС и Турция

През 2008 г. в Париж се отбелязва 40-ата годишнина от създаването на Митническия съюз. На събитието присъства директорът на Агенция „Митници” Христо Кулишев

В края на годината започва изпълнението на два проекта, свързани с ангажиментите по администрирането на акцизите – изграждането на Система за управление на акциза, фаза 2.1 и Система за управление на акциза фаза 2.2.

Увеличава се обемът на работа и на Централната митническа лаборатория. Нараства броят на постъпилите за изследвания проби, въвеждат се много нови методи за анализ, изисквани от европейското законодателство. Налага се актуализиране на Ръководството за вземане на проби за целите на митническия контрол и контрола върху акцизните стоки с допълнителни процедури за вземане на проби от селскостопански стоки. Разработва се указание за измерване и изчисляване на обеми за съхранение и транспорт на горива, алкохолни напитки и други. Усилията се насочват към овладяване на работата с доставеното ново оборудване и обучението на служителите на лабораториите в Пловдив и в Русе по аналитичните методи за изследване на стоки, прилагани в ЦМЛ.

През 2008 г. трите лаборатории – централната и двете регионални, започват да работят в обща мрежа с регистриране на всички проби в единна лабораторно-информационна система за управление на лабораторната информация.

Разширяващите се функции и задачи на митническата администрация налагат

промени в Устройствения правилник

на Агенция „Митници”, които правителството приема в края на 2008 г. В организационната структура на ЦМУ се създават дирекции „Противодействие на митнически, валутни и акцизни нарушения” и „Оперативен митнически и акцизен контрол”, в които се доразвиват функциите на съществуващата дирекция „Митническо разузнаване и разследване”.

Делегация на йорданските митници, водена от генералния директор Галеб Хасем, на посещение в Агенция „Митници” през 2008 г.

Създават се и дирекции „Акцизи” и „Правно-нормативна”. Актуализират се функциите и задачите на дирекция „Административно обслужване”. В дирекция „Последващ контрол” предвид новите отговорности се обособява нов отдел „Разрешения и контрол”. Промените се въвеждат във връзка с оптимизиране на контрола и борбата с нарушенията на митническото и акцизното законодателство и повишаване на събираемостта на публичните вземания и традиционните собствени ресурси на ЕО.

Представител на Агенция „Митници” участва и в азиатско-европейския форум ASEM по митническите въпроси

През тези две години се задълбочават и

международните контакти

които способстват митническата администрация на всички нива да актуализира своята дейност, съобразявайки се с най-добрите европейски практики. Разширява се участието на ръководството на Агенция „Митници” в различни международни форуми. Все повече експерти от агенцията се включват в заседанията на органи към Съвета на ЕС, на Комитета по митническия кодекс и на различни работни групи към ЕК, но вече не като наблюдатели, а като равностойни партньори и представители на държава пълноправен член на Общността. Изключително активно е участието в програмите на ЕО „Митници 2007”, „Митници 2013” и „Фискалис 2013”.

През май 2008 г. българските митници са домакин на 75-ата среща на Клуба на генералните директори на митническите администрации на държавите – членки на ЕС и Турция. На форума, провеждан всяка година в една от държавите членки, се обсъждат политически, стратегически и актуални въпроси от особено значение за развитието на митническите администрации. Генералните директори фокусират вниманието си върху приоритетите в митническата област – последните изменения в общностното митническо законодателство, електронните митници, обмена на информация с трети страни и предизвикателствата пред управлението на човешките ресурси.

75-ата среща на Клуба на генералните директори на митническите администрации на държавите – членки на ЕС и Турция

Митниците през XXI век

На 4 юли 2008 г. в Париж се отбелязва 40-ата годишнина от създаването на Митническия съюз на Общността. На този ден генералните директори на митниците на държавите – членки на ЕС приемат официална Декларация за бъдещата роля на европейските митници.

Тя очертава общите стратегически цели на митническите администрации, чието изпълнение ще им позволи да посрещнат предизвикателствата на непрекъснато променящата се икономическа среда. В декларацията се подчертава, че през последните четиридесет години митниците са претърпели фундаментална промяна в начина си на работа, което е довело до разширяване на функциите им – от контрол и събиране на мита, до по-глобална мисия – за сигурност, улесняване на търговията и защита на икономическите интереси на Европейския съюз.

РАЗВИТИЕ, ЗАСИЛЕН КОНТРОЛ И МОДЕРНИЗАЦИЯ

След 2008 г. българската митническа администрация продължава с ускорени темпове да електронизира различни сфери от своята дейност. Изключително динамичният напредък на информационните технологии изисква развитие на митническите информационни системи.

Същевременно се правят редица промени, за да се отговори на предизвикателството на променящите се изисквания в осъществяването на контрола за защита на финансовите, социалните и икономическите интереси на Общността. Митническата администрация трябва да реформира и модернизира своята дейност, за да гарантира безопасността и сигурността на гражданите и за улесняване на законната търговия в достъпна електронна среда. България е засегната от световна икономическа и финансова криза. За да се оптимизира процесът на работа, през 2009 г. започва мащабна

структурна реформа в системата

Промените целят засилване на дейността на митническите органи в областта на митническия контрол и борбата с нарушенията на митническото и акцизното законодателство, предприемането на ефективни действия за повишаване на събираемостта на публичните вземания, превенция срещу корупцията и повишаване на интегритета на митническата администрация. Закриват се регионалните митнически дирекции и регионалните митнически управления, някои от митниците, митнически бюра и пунктове, а други се преобразуват или преминават към друга структура. Броят на митниците се намалява на 10. Агенция „Митници“ се структурира в Централно митническо управление и митниците Аерогара София, Бургас, Варна, Лом, Пловдив, Свиленград, Свищов, Столична, Русе и Югозападна. Общата численост на персонала се намалява със повече от 17 на сто на 3370 щатни бройки. Служителите от специализираната администрация преминават през тестове за професионална компетентност. Част от работещите в структури със затихващи функции се пренасочват към приоритетни дейности като митническо разузнаване и разследване, последващ контрол и акцизи. През 2013 г. отново е възстановена Митница Видин, предвид ролята ѝ за развитието на града и Северозападния регион на страната.

Един от приоритетите на митническата администрация е работата в условия на нулева толерантност към корупцията. В тази връзка се работи по превенцията и противодействието на корупцията и други неправомерни дейния.

През 2009 г. на митническата администрация са възложени

нови отговорности

Тя поема и функциите по контрола на разрешителните за

международен превоз на пътници и товари, контрол на общата маса, осовото натоварване и габаритните размери на пътните превозни средства, събиране и контрол на винетните такси на граничните контролно-пропускателни пунктове. С цел автоматизиране на бизнес процесите и засилване на контрола по вътрешните и външните граници на страната се разработва цялостен бизнес-модел на дейностите по администриране на пътните такси и разрешителния режим.

От началото на 2012 г. се възстановяват правомощията на митническите органи за разследване на престъпления. Разследващите митнически инспектори могат да извършват разследване на митнически и валутни престъпления и престъпления против данъчната система. Дейността, която извършват, е разследване по досъдебно производство в рамките на Наказателно-процесуалния кодекс. За пръв път се предоставят правомощия на митническите органи да осъществяват административно задържане на лица, за които има данни, че са извършили престъпление в изрично посочени от закона случаи и съществува реална опасност да се укрият или да извършат престъпление. Срокът на задържане не може да бъде повече от 24 часа.

От средата на 2012 г. се създава Национален координационен център с непрекъснат режим на работа, чийто ангажименти са свързани с прилагането на Общностен рисков анализ за сигурност и безопасност, приемане и отработване на сигнали от граждани и оперативен обмен на информация с териториалните координационни центрове и други правоприлагащи органи.

През 2009 г. в Съда на ЕС в Люксембург се образува първото преюдициално дело по запитване, отправено от българска юрисдикция относно тълкуването и прилагането на европейското митническо законодателство. В качеството си на страна в производствата, българската митническа администрация изготвя позиции по делата, като юристите от агенцията осъществяват процесуално представителство за защита интересите на Агенция „Митници“. Постановените от Съда решения потвърждават позицията на българската митническа администрация, относно прилагането на митническото и акцизното законодателство и пораждат действие и за останалите държави – членки на ЕС.

През тези няколко години се правят значителни инвестиции в

техническо обезпечаване и модернизация

както на наличното техническо оборудване, така и чрез закупуване на ново. Митническото разузнаване и разследване вече разполага със съвременни средства за наблюдение и контрол. Модернизирани са две от наличните рентгенови системи, разположени на външните сухопътни граници на ЕС, закупени са две стационарни системи за сканиране на контейнери за пристанищните комплекси във Варна и Бургас. Доставени са шест високоенергийни мобилни рентгена. За оптимизиране на дейността на мобилния митнически контрол са закупени и мобилни рентгени.

Българската митническа администрация продължава да дава своя принос в борбата срещу

фалшифицирането и пиратството

отчитайки, че нарушаването на правата на интелектуална собственост не се изчерпва само с нарушаването на икономическите интереси на група компании, а нанася вреди на здравето и сигурността на потребителите и води до финансиране на организираната престъпност на международно ниво. В доклада на Европейската комисия (ЕК), относно дейността на митниците, по отношение на прилагането на права върху интелектуалната собственост за 2011 г., се посочва, че България е на първо място в ЕС по брой на задържаните фалшиви артикули (28% от всички задържани продукти в ЕС).

Мобилен и последващ контрол

Мобилният митнически контрол през тези години претърпява редица трансформации. Като резултат от поредица реформи броят на служителите и екипите се намалява или увеличава, а подчинението на мобилните групи се прехвърля между териториалните митнически управления и Централно управление. Във връзка с контрола, осъществяван от митническите органи върху средствата за измерване на акцизни стоки, мобилните групи участват в съвместни проверки със служителите от последващия контрол на територията на цялата страна.

От юли до октомври 2011 г. целият наличен състав е ангажиран в 24-часово наблюдение и контрол на всички енергийни продукти, извеждани от 12 данъчни склада и петролни бази на територията на цялата страна. В рамките на проведената операция са осъществени 14 018 контроли на енергийни продукти, извеждани от наблюдаваните складове и бази. През 2013 г. митнически служители участват и в сформираните съвместни мобилни групи на национално ниво за извършване на проверки на пътни транспортни средства на територията на страната, заедно с представители на ГД „Гранична полиция“ и ГД „Национална полиция“.

През 2013 г. влиза в сила Методическо ръководство за митнически проверки в рамките на последващия контрол. С него се оптимизира процесът на планиране на проверките, методиката за анализ, оценка и подбор на икономически оператори, актуализира се и усъвършенства методиката за извършване на предварителна проверка на икономическите оператори, разширява се обхватът на областите за контрол и детайлизирането на конкретните действия при извършване на проверките.

Разширява се и обхватът на използваните аналитични методи от митническите лаборатории. През 2010 г. Централната митническа лаборатория получава първоначална акредититация в съответствие с изискванията на международния стандарт ISO с обхват от 11 аналитични метода за изследване на нефтопродукти, спиртни напитки и вино, хранителни продукти, храни за животни и керамични изделия. Тя вече има значителен опит в изследването и идентификацията на дизайнерски нови наркотични вещества, което инициира адекватна промяна на законодателството и бързото им въвеждане в списъците на наркотичните вещества и прекурсори под контрол. Въведени са в практиката методи за количествено определяне на съдържанието на кокаин и хероин за целите на досъдебното производство. Продължава разширяването и специализацията на митническите лаборатории в Русе и в Пловдив, като лабораторията в Русе от юли 2012 г. също е акредитирана по ISO. Обхватът ѝ включва изпитване на нефт и нефтопродукти, суров нефт, течни нефтопродукти и органични разтворители, газьол и керосин. От 2013 г. е дооборудвана с апаратура за анализ на алкохол и увеличава обхвата на изследваните стоки за алкохол и високоалкохолни напитки, тютюн и тютюневи изделия.

Правят се и няколко съществени

промени в нормативната уредба

В Закона за акцизите и данъчните складове се регламентира редът за движение на акцизни стоки с електронен административен документ, както и промени, свързани със създаване на Българска акцизна централизирана информационна система (БАЦИС). Създават се и законови предпоставки за облекчаване на икономическите оператори. Издава се специална наредба за използването на средства за измерване и контрол. През 2014 г. тя е заменена с нова наредба, с която се намаляват административната тежест и разходите за бизнеса и се осъществява по-ефективен контрол от митническите органи върху въвеждането, производството, складирането и извеждането на акцизни стоки от данъчен склад или от друг обект.

Направени са промени и в Закона за митниците, свързани с преструктурирането на митническите учреждения. Директорът на агенцията вече е по-горестоящ административен орган по отношение на обжалването на индивидуалните административни актове, издавани от началниците на митници в рамките на тяхната компетентност. Направени са и промени в закона, предвиждащи разширяване кръга на разследващите органи по досъдебните производства, чрез създаване на института на разследващия митнически инспектор.

На пристанище Варна-запад през 2011 г. са открити 882 мастербокса цигари и 280 кг тютюн. При разтоварването на цигарите присъства лично министър-председателят Бойко Борисов (в ляво) и директорът на Агенция „Митници" Ваньо Танов (в средата).

И през този период

компютъризацията

продължава да бъде приоритет и да подпомага дейностите по засилване на контрола и изпълнението на ангажиментите като държава – членка на ЕС. Между 2009 и 2014 г. митническата администрация работи по няколко важни проекта по Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд в резултат на което са изградени нови информационни системи. Тя е една от малкото държавни администрации, която е електронизирала голяма част от дейността си.

През 2009 г. са въведени в експлоатация Системата за контрол на износа – фаза 2, Новата компютъризирана транзитна система – фаза 4 и Системата за регистрация на икономически оператори. В съответствие със засилване на мерките за безопасност на ниво ЕС, през 2010 г. е внедрена националната Система за контрол на вноса. За автоматизация на процесите по обработка на опростените процедури за деклариране през август същата година е въведен в експлоатация Модул за опростено деклариране. На всички шосейни ГКПП поетапно е внедрен модул „Пътни такси и разрешителен режим“ отново през 2010 г. С този модул се автоматизират процесите по контрола на пътните такси и разрешителния режим, като се свежда до минимум субективният фактор.

С оглед създаване на условия за проследяемост и навременна информираност за прилаганите при вноса и износа на стоки, тарифни и нетарифни мерки, през 2010 г. е разработена и се поддържа електронна версия на Интегрираната митническа тарифа на ЕС, включваща информация за всички инструменти на митническата политика в тази област.

Митническата администрация изпълнява в срок промените в трансевропейските системи за движение на стоки, одобрени от ЕК и държавите – членки, като основните от тях са промените в Новата компютъризирана транзитна система, свързани с присъединяването на Република Турция към Конвенцията за общ транзит (декември 2012 г.) и промените във всички митнически и акцизни системи във връзка с присъединяването на Хърватия към ЕС (юли 2013 г.). От 2013 г. е въведен в експлоатация изцяло усъвършенстван модул за обработка на валутни декларации.

В началото на 2014 г. са изградени и пуснати в реална експлоатация още няколко нови информационни системи. Модулите „Административно производство“ - за мониторинг върху административното производство и проследяване на съдебното обжалване, „Решения за елементите на облагане“ – обработка на информация за решения, издадени от митническите органи, свързани с елементите за облагане и „Последващ контрол“ – за обработка на документи и информация, свързана с дейностите по последващ контрол. Пусната е и автоматизирана информационна система за деловодство и административна дейност (АИДА), заедно със седем електронни административни услуги, в съответствие със Закона за електронно управление.

Акцент в работата на митническата администрация е продължаване на компютъризацията на дейността в областта на акцизите. Разработени и внедрени са Системата за управление на акциза (2011 г.) и Системата за контрол на измервателните уреди (2010 г.). С цел подобряване на контрола, увеличаване на събираемостта на акциз и ДДС и гарантиране на равнопоставеността между икономическите оператори е завършена разработката на интегрирана система, обхващаща голяма част от дейностите в акцизната област - Българската акцизна централизирана информационна система (БАЦИС). Чрез БАЦИС се автоматизират процесите по подаване и обработка на акцизни документи, обменът на информация и извършването на контрол на цялостната верига за реализация на акцизни стоки. Проектът е съвместен с Националната агенция за приходите и основната му цел е да автоматизира процесите по подаване и обработка на акцизни документи, обмена на информация и извършването на контрол на цялостната верига за реализация на акцизни стоки. Реализираният интерфейс между системите на двете агенции позволява проследяването на движението на горивото от освобождаването му за потребление до крайната му реализация. Процесът се осъществява чрез непрекъснат обмен на информация между двете системи, като от Агенция „Митници“ към НАП се подават данните за регистрираните е-АДД, а от НАП постъпва информация за обектите за търговия с течни горива. Системата е внедрена в експлоатация през 2013 г.

Един от акцентите в дейността на митническите служители е засилване на акцизния контрол.

Успоредно с електронизацията, митническата администрация продължава дейността си по

еднакво прилагане на митническото законодателство на ЕС

Общата търговска и другите политики на ЕС изискват от нея да играе ключова роля в бързо променяща се среда. Основните ѝ цели в областта на елементите за облагане (митническа стойност, тарифно класиране и произход на стоките) и на тарифните и нетарифните мерки, мерките на Общата селскостопанска политика и митническите освобождавания са насочени към осигуряване на благоприятна среда за законна икономическа дейност и улесняване на процедурите и предоставяне на информация по изискванията, свързани с вноса и износа на стоки. Българската митническа администрация активно участва и в разработването на европейското законодателство в тези области.

По искане на икономически оператори се издават обвързващи тарифни информации, обвързващи информации по произхода и разрешения за получаване на статут на одобрен износител по смисъла на правилата за произход на стоките. Пред Европейската комисия се представят искания на български икономически оператори за суспендиране на мита, както и възражения срещу искания от други държави – членки за суспендиране на мита.

Митническата администрация продължава да участва в разработването на митническата политика в областта на митническите режими и направления и на данък върху добавената стойност при внос на стоки, като методически подпомага митническите учреждения в областта на митническите режими и процедури, администрира дейности, свързани с разрешенията за определени типове митнически складове, разрешения за опростени процедури при режим транзит, разрешения за одобрени превозвачи по Конвенция ТИР, освобождаване от обезпечение при митнически икономически режими, следи за измененията в митническото законодателство на ЕС, участва в работата на комитети, сесии, работни групи и други подобни форуми. За правилното и еднаквото прилагане на разпоредбите на митническото законодателство са изготвени редица указания до икономическите оператори и митническите инспектори.

През ноември 2013 г. от Европейския парламент е приет Митническият кодекс на Съюза. Митническата администрация усилено работи във връзка с подготовката на проектите на Делегирания акт и Акта за изпълнение.

Актуализиран е и договорът между Агенция „Митници“ и националната гарантираща асоциация АЕБТРИ за превози ТИР и споразумението към него. Приоритет е предоставяне използването на опростените процедури в митническото законодателство чрез намиране на баланс между митническия контрол и улесняване на търговията.

През 2013 г. българският национален превозвач „България Еър“ получава разрешение за използване на опростена процедура при превози на стоки по въздух, ниво II. Администрират се и дейностите, свързани с издаването на единни разрешения за митническите икономически режими, както и тези свързани с освобождаване от обезпечение при режим временен внос.

Българската митническа администрация продължава по-

През 2010 г. в София се провежда международен семинар на тема „Борба срещу трафика на наркотици, нелегално влизащи в ЕС по море", организиран от Агенция „Митници", съвместно с френските митници и посолството на Франция в София.

литиката си за развитие на професионализма и поддържане високо ниво на квалификация на митническите служители. Обучението се провежда на национално и регионално ниво на базата на годишни учебни програми в Националния учебен център, регионалните учебни центрове и Школата за обучение на митнически кучета.

Системата за обучение

претърпява значително развитие, като отговаря на предизвикателствата, произтичащи от членството на България в ЕС. Стратегията за обучение и квалификация на служителите следва тенденциите в митническата област и се актуализира в съответствие с митническата политика на Съюза и бизнес целите на администрацията.

Фокусът в сферата на обучението се поставя върху хармонизиране на стандартите за обучение, като основен приоритет в ЕС. В резултат на съвместната работа на ЕК и държавите – членки се създава „Рамка на компетентностите за митническата професия в ЕС", която дава цялостна представа за знанията, уменията и поведението, изисквани от митническия служител в ЕС, за да бъде той високо ефективен в работата си. Процесът на внедряване на Рамката в Агенция „Митници" започва в края на 2013 г., като ще продължава да бъде приоритет и през следващите 2 години.

Поддържането на високи професионални стандарти на национално ниво в съответствие с тенденциите в ЕС изисква непрекъснато развитие на знанията и уменията на митническите служители. За целта Агенция „Митници" предоставя първоначално (базово) и последващо специализирано обучение на служителите, което отразява техните потребности и спомага за повишаване ефективността на администрацията.

Много от обученията се провеждат в сътрудничество с други национални и международни институции. На национално ниво продължават да се обучават представители на търговския сектор, например в областта на акцизите при въвеждането на новите електронни системи.

Използването на новите технологии в обучението е с ключово значение за развитието, модернизирането и осъвременяването на неговия облик.

В тази връзка през 2010 г. е внедрена и пусната в реална експлоатация електронна система за управление на обучението (LMS), а през 2012 г. за първи път е реализиран проект „Виртуална класна стая" за дистанционно обучение, което позволява провеждане на обучения без откъсване от работните места на служителите и при минимални финансови разходи.

Митническата администрация вече си сътрудничи с други учебни звена на митническите администрации в ЕС, участва в

онлайн професионални работни групи в сферата на обучението чрез платформата на ЕК – PICS (Programmes Information and Collaboration Space).

През 2011 г. Световната митническа организация също разработва нов инструмент за сътрудничество – „Платформа за обучение и познание“ (CLIKC), чрез която се предоставя достъп на служителите до Програмата за електронно обучение на СМО.

В периода след 2008 г. се задълбочават и

международните контакти

Представители от митническата администрация участват в заседанията на работните групи по митническия съюз и по митническо сътрудничество към Съвета на ЕС, в регулярните заседания на Групата по митническа политика и на секциите към Комитета по митническия кодекс, както и в други комитети и работни групи към Европейската комисия.

Ръководството на Агенция „Митници“ участва в различни семинари на високо равнище по специфични теми, организирани в рамките на различните председателства на ЕС. Сред най-често обсъжданите въпроси са митническият контрол и управлението на риска, засилването на сигурността на търговската верига, бъдещето на митниците - визия 2013-2020 и други. Митническата администрация участва в обсъжданията и в дейностите по уеднаквяване на методите за контрол, с цел да се гарантира равнопоставеност на операторите и унифицирана и ефективна работа на митническите органи.

Комисарят на Митническата служба на Р. Корея Бак Унчан, заедно с Кирил Желев, директор на Агенция „Митници”, подписват Протокол от първата среща между ръководителите на двете митнически служби, 2013 г.

Семинарът „Реформа на управлението на митническия съюз на ЕС“, проведен през 2014 г., завършва с приемането на т. нар. Декларация от Атина, в която основните препоръки са да бъдат проучени и оценени възможностите за по-ефективно стратегическо използване на митническите работни групи в Съвета на ЕС, както и да се предприемат инициативи за повишаване на гъвкавостта на митниците на фона на променящите се нужди на митническата политика.

Продължава и участието в Азиатско-европейската инициатива Азия – Европа (ASEM – Asia-Europe Meeting) – на експертно ниво и на ниво генерални директори. Срещите подпомагат напредъка по отношение на улесняване на търговията и сигурност на търговската верига, на правата върху интелектуална собственост и защитата на обществото и околната среда.

Като външна граница на ЕС, в областта на

двустранното сътрудничество

един от най-важните приоритети е сътрудничеството със съседна Турция. Стават традиция регулярните срещи на делегации от българската и турската митническа администрация на ниво ръководители. Предмет на разговорите са теми от взаимен интерес в областта на прилагането на изискванията на митническото законодателство на ЕС и на Конвенция ТИР, повишаване на пропускателната способност на българо-турските ГКПП, борбата с нарушенията, провеждане на съвместни операции, както и множество оперативни въпроси.

Съвместно с гръцката митническа администрация се създават Смесени работни групи за данъчно сътрудничество и взаимопомощ. Открити са Контактни центрове за полицейско и митни-

ческо сътрудничество с Гърция, Румъния, Сърбия и Македония. През 2011 г. на ГКПП Гюешево официално е открит Съвместен контактен център за полицейско и митническо сътрудничество.

Въпросът за незаконните цигари има важно политическо значение и за България. В тази връзка през 2011 г. в София се провежда международна конференция на тема „Противодействие на контрабандата на цигари на Балканите“, организирана от Центъра за изследване на демокрацията и Агенция „Митници“.

Многостранно сътрудничество

Разширява се участието на митническата администрация в работата на органите на Световната митническа организация (СМО). Освен в сесиите на Съвета, годишните конференции на генералните директори на митническите администрации на страните членки от Регион Европа, в заседанията на различни комитети към организацията, представители на агенцията се включват в работата на новосформирани спомагателни органи на СМО – Комитета по укрепване на капацитета, Временната работна група „Глобално свързани митници“ и Работната група по Споразумението по улесняване на търговията на Световната търговска организация.

Провеждат се редовни срещи на ръководството на Агенция „Митници“ с Международния валутен фонд и Световната банка.

Важно значение се отдава и на регионалното сътрудничество. България първа ратифицира Конвенцията за Център за правоприлагане в Югоизточна Европа, която влиза в сила на 07.10.2011 г. От тази дата в Букурещ започва да функционира Центъра, като правоприемник на Регионалния център за борба с трансграничната престъпност към Инициативата за сътрудничество в Югоизточна Европа. 2011 е и годината на ротационното българско председателство на организацията. От 31.05. до 01.06. 2011 г., висшият є орган – Съвместният комитет за сътрудничество, за пръв път провежда сесия в България, а през септември и октомври същата година България председателства историческите последна сесия на съвместния комитет и първа сесия на Съвета на Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа. Активно е и участието в Работната група по митническите въпроси към Организацията за черноморско икономическо сътрудничество.

Директорът на Агенция „Митници” Павел Тонев (седнал, първият в ляво) на конференцията „Източната граница на ЕС, 10 години по-късно”, 2014 г., Полша.

БЪЛГАРСКИТЕ МИТНИЦИ – АКТИВЕН ПАРТНЬОР В ЕС

След 2014 г. се утвърждава

трайна тенденция в ръста на събраните приходи

от митническата администрация. Ежегодно нарастват приходите от акциз, в резултат на приложени комплексни и ефективни мерки за засилване на контрола – един от основните приоритети на българската митническа администрация (БМА).

В условията на динамична и понякога неблагоприятна международна икономическа обстановка БМА се изправя пред предизвикателството да гарантира фиска и защитава гражданите и бизнеса, като външна митническа граница на ЕС. Прилага се комплекс от мерки и дейности за повишаване на контрола и на събираемостта на приходите. Усъвършенстват се и се модернизират методите за оценка и анализ на риска за ефективното противодействие на нарушенията с акцизни стоки и на митническото законодателство. През 2015 г. Агенция „Митници“ получава първа награда в конкурса „Икономика на светло“ на Асоциацията на индустриалния капитал в България в категорията за административна практика, водеща до ограничаване на сивата икономика и подобряване на бизнес средата.

През 2021 г. приходите от ДДС при внос, акцизи, мита и глоби преминават психологическата граница от 10 млрд. лева. Повишените финансови приходи в бюджета са пряко следствие от изпълнението на основните приоритети за БМА през този период –

2016 г.: Розалия Димитрова, директор на Агенция „Митници“, получава наградата Икономика на светло

превенция на измамите

и отклоняване от облагане с акциз. Показателни за изпълнението на тези цели са и резултатите от традиционното проучване[1], което показва, че потреблението на нелегални цигари отбелязва устойчива положителна тенденция на намаляване. Според изследването, нивото на потребление на цигари, непредназначени за българския пазар, през 2010 г. е 34,5%, в края на 2014 г. е 18,1%, а през последното тримесечие на 2022 г. е 1,5%.

От 2013 г. Агенция „Митници“, с подкрепата на ОЛАФ, извършва дейност по наблюдение в интернет пространството с цел незаконни дейности от компетенциите на митническите органи. Като резултат от тази дейност през 2018 г. и 2019 г. се въвеждат промени в законодателството, които забраняват публикуването на обяви и съобщения, чрез които се предлагат за продажба домашен алкохол, нарязан тютюн за пушене и тютюн за наргиле. Въведените мерки дават резултат и се постига трайно намаляване на онлайн предлагането на нелегални акцизни стоки.

Като част от предприетите мерки в областта на акцизите се осъществява мониторинг в данъчни складове за производство и складиране на енергийни продукти, етилов алкохол и алкохолни напитки. Засилва се сътрудничеството и обмена на информация с всички национални правоприлагащи и правоохранителни органи. От самото му създаване през 2015 г., Агенция „Митници” участва с експерти в Междуведомствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари в ГД „Борба с организираната престъпност“. Под негова координация, при акции по инициатива на митниците, съвместно с органите на НАП, МВР, ДАМТН и Българския институт по метрология, са пресе-

[1] *По метода на независимата международна агенция за маркетингови изследвания „Нилсен“, измерва нивото на незаконна търговия чрез събиране и анализ на празни цигарени опаковки. Финансирано от „Инициативата срещу незаконната търговия“*

чени редица престъпни практики в сектора на търговията и продажбата на горива. Съвместно с МВР и ДАНС се осъществява пълен контрол на плавателните средства, разтоварващи течни енергийни продукти на речни и морски пристанища на територията на страната. Наред с това се осъществява засилен контрол върху транспортирането на енергийни продукти чрез проверки при въвеждане и „роуд стоп“ проверки. Постигната е висока ефективност в превенцията на акцизните нарушения, за което важна роля имат и мобилните митнически групи. Активно се работи по линия на нелегалния трафик на енергийни продукти и спирт към съседна Гърция, като в резултат на обмена на информация в двете държави са разкрити множество нелегални складове.

През 2021 г. бяха въведени промени в европейското законодателство, свързани с преноса на парични средства през границите. Промените доведоха до засилване правомощията на митническите органи. Разшири се обхватът на контролираните парични средства, в резултат на което през 2021, 2022 и 2023 г. значително се увеличиха установените случаи на недекларирани парични средства на българските граници. През 2023 г. бяха въведени и съществени изменения в националното законодателство, свързани с осъществявания валутен контрол. Новата нормативна уредба променя изцяло ролята на митническата администрация в усилията на държавно ниво по отношение борбата и предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Усилията са фокусирани изцяло

През 2022 и 2023 г. годишно се установява недекларирана валута с левова равностойност над 40 млн. лв.

към създаване на още по-ефективна система за контрол на паричните средства, пренасяни през границите на страната, която да съответства както на европейските изисквания, така и на международните препоръки разработени от Специалната група за финансови действия срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма (Financial Action Task Force / FATF). Събирането на информация за паричните потоци, пренасяни през границите, анализът и обменът на тези данни, водят до минимизиране на движенията на парични средства за незаконни цели, които могат да представляват заплаха за финансовата система и вътрешния пазар. Ето защо това е един от начините митническите органи да осигуряват сигурността на границите, което по пряк и косвен начин допринася за общата сигурност на ЕС и страната.

Разработената от служители на Агенцията „Методология за разкриване и обосноваване на признаци за деклариране на стоки на занижени цени“ е отличена през 2017 г. като „Най-добра практика“ в конкурса на Европейския институт по публична администрация (EIPA) за най-добър обществен проект, в категорията Национален/Европейски проект. От 01.01.2020 г. са в сила разпоредби и в Закона за митниците (ЗМ), съгласно които се утвърди списък на стоки с висок риск за финансовите интереси на ЕС. При извършването на анализ на риска относно декларираната митническа стойност, се използват т.нар. „справедливи цени“, които представляват оценки на групи месечни агрегирани данни, извлечени от база данни на Евростат. Активно се развива и анализът на риска като метод за ефикасна селекция на нелегални пратки сред увеличаващия се поток от товари.

Новите технологии и

съвременното рентгеново оборудване

променят работата на българските митници и повишават ефективността на митническия контрол. Наблюдава се постоянна тенденция на увеличаване на рентгеновите проверки през годините. През 2023 г. започва да функционира и жп рентген, разположен в близост до жп гара Свиленград, като щателните проверки на база сканиранията се провеждат в специализирания интермодален терминал в Пловдив.

На 5.06.2023 г. на ГКПП Капитан Андреево са открити две нови специализирани входящи трасета, предназначени за хладилни камиони и товарни автомобили с хранителни стоки. Лентата е прерязана от политически лица от тогавашния служебен кабинет, посланичката на Република Турция и директора на Агенция „Митници“ Павел Геренски (вдясно на снимката)

В края на 2015 г. Агенция „Митници“ получава и допълнителни отговорности по стопанисването на обекти на граничните контролно-пропускателни пунктове, с което започва процес на прехвърляне на собственост на сгради и съоръжения, които не са разпределени на други служби. Агенцията поема ангажименти и по ремонта и обновяването на гранични пунктове. Разчистен и пригоден за работа е ГКПП Златарево, чиято основна сграда изгаря при пожар през юни 2019 г. Благодарение на бързите и смели действия на дежурните митнически служители няма жертви, но огънят нанася значителни материални щети. Инцидентът дава възможност да се направи напълно нов проект за съвременен пункт по европейски стандарт. До края на 2023 г. са извършени обновявания на редица пунктове. В напреднал етап е цялостната реконструкция на ГКПП Калотина, също така се работи активно по изграждането на нов пункт, който да замени остарялата инфраструктура на ГКПП Станке Лисичково/МП Логодаж. Извършени са значителни реконструкции на ГКПП Капитан Андреево, вкл. са обособени две трасета за хладилни камиони и хранителни стоки, които да ускорят обработката на товарните автомобили.

С въвеждането на електронна винетка в края на 2018 г. в дейността на митническите служители по пътни такси се засилва елементът на контрол за сметка на администриране на винетни приходи.

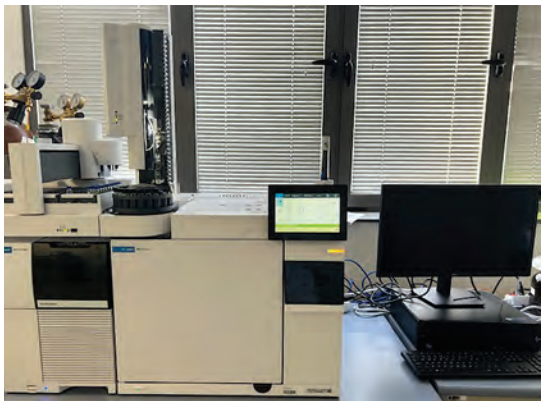
Световната COVID-19 пандемия оставя своя отпечатък в работата на митниците през периода 2020-2021 г. Митническите служители остават на своите работни места, тъй като макар и понамалял превозът на стоки остава изключително важен за осигуряване на хранителни и санитарни стоки, лекарства и ваксини.

След края на пандемията световната търговия отново стремглаво покачва броя на превозите в световен мащаб и в частност през българските граници, като през 2022 г. преминалите през ГКПП Капитан Андреево товарни автомобили почти достигат, а през 2023 г. – надминават 1 милион. Войната, избухнала в Украйна, и санкциите срещу Русия повишават рисковете и променят търговските маршрути. Започват да се търсят решения за увеличаване на пропускателната способност, вкл. изграждане на нови пунктове. Приоритет за държавата и съответно за работата на Агенция „Митници“ става приемането на страната в Шенген.

От 2015 г. българските митници повишават своя капацитет с

акредитирана митническа лаборатория в Пловдив

и вече разполагат с 3 акредитирани митнически лаборатории – Централната митническа лаборатория (ЦМЛ) и митническите лаборатории в Русе и Пловдив. Годишно в тях постъпват за изследвания хиляди проби от различни стоки, като най-голям е делът на пробите от акцизни стоки – горива, алкохолни продукти, тютюн и тютюневи изделия. През 2019 г. беше пусната в експлоатация митническа мобилна лаборатория, която позволява получаване на експресни резултати относно вида на проверяваните енергийни продукти. В същото време ежегодно нараства разнообразието от стоки, постъпващи за експертиза, вкл. растителни масла и мазнини, ин-

дустриални стоки като текстил, метали, торове, пестициди и хартия. През 2016 г. Агенция „Митници“ и Антидопинговият център подписват Меморандум за сътрудничество в областта на борбата срещу допинга.

ЦМЛ реализира и проект по грантова програма на ЕС „Инструмент за оборудване за митнически контрол“ (CCEI), чрез който е осигурено иновативно лабораторно оборудване, като някои от апаратите са иновативни за страната. Сред постиженията на лабораториите е и ежегодното разширяване на обхвата на акредитация с въвеждането на нови акредитирани методи и процедури. Три вътрешно-лабораторни метода на ЦМЛ бяха публикувани в Европейското хранилище на аналитични методи (ILIADe). Чрез сътрудничеството си с Европейската митническа лабораторна мрежа (CLEN) и Главна дирекция „Обединен изследователски център“ на ЕК, българските митнически лаборатории участват в различни проекти за споделяне на данни от изследване. Централната митническа лаборатория участва при изготвяне и осъвременяване на масспектрална библиотека за нови психоактивни вещества т.нар. „дизайнерски наркотици“ и предоставя информация на Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (EMCDDA) за попълване на информационните масиви на „Европейската база данни за нови наркотични вещества (EDND)“. За периода от 2015 г. до 2023 г. в ЦМЛ са идентифицирани над 25 нови дизайнерски наркотици, които са включени в Наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични. През 2011 г. с активното участие на Агенция „Митници“ беше изработен ефективен нормативен механизъм, който позволява бързото поставяне под контрол на новооткрити наркотични вещества. Благодарение на адекватната национална мярка беше овладяна бурната експанзия на „дизайнерските наркотици“, но те остават предизвикателство, защото често пъти са поръчвани чрез Даркнет и пренасяни чрез пратки.

Залавянията на наркотици и техните прекурсори

от БМА през последните години потвърждават тенденциите в световен мащаб за ръст в производството и трафика на всички видове наркотици. За последните три години марихуаната е най-често задържаният вид наркотик на границите на страната. Географското разположение на България на т.нар. Балкански път години наред определят хероина като най-често трафикираният наркотик през границите на страната ни. През 2018 г. е осъществено най-голямото задър-

Директорът на Агенция „Митници“ Георги Костов, зам.-окръжният прокурор на Хасково и министърът на вътрешните работи (от ляво на дясно) представят пред журналисти случай на задържан хероин на МП Капитан Андреево

жане на хероин в историята на българските митници – 712,610 кг. (27.09.2018 г., МП Капитан Андреево).

COVID-19 пандемията се отразява на движението на товари и респективно на методите на трафикиране на наркотици, най-вече на хероина. За първи път в България през 2021 г. в два случая е задържан хероин, укрит в стока, превозвана с морски контейнери, като общото количество на наркотика е над 900 кг.

В периода 2016 – 2018 г. се отчита нарастване и на задържаните количества екстази, пренасяни нелегално през територията на страната ни в посока Турция, Близкия и Среден Изток. Паралелно с това, през тези 3 години, българските митнически служители задържат над 23 тона прекурсори (APAAN и PMK) и пре-прекурсори (APAA и PMK-глицидат), използвани в нелегалното производство на синтетични наркотици от групата на амфетаминопроизводните, първоначално транспортирани с морски контейнери и въздушни карго пратки от Китай, Лаос и Виетнам до България. Крайната дестинация на тези химикали, произведени в Китай и без легално приложение, са нелегални лаборатории в Белгия и Холандия, където се използват при синтеза на екстази, амфетамин и метамфетамин.

След 2018 г. се констатира и засилен трафик на лекарствени средства с високо съдържание на псевдоефедрин и други субстанции, които се използват за производството на метамфетамини в различни държави от ЕС.

От 2010 г. насам Агенция „Митници“ организира ежегодно антидрога инициативата „Red Ribbon“, съвместно с DEA[2]. Екип от отдел „Борба с наркотрафика“ в Митница – София гостува в десетки училища в столицата и страната. Провеждат се и съвместни инициативи сред ученици и младежи срещу наркотиците с неправителствени и доброволчески организации, с Висшия съдебен съвет и Министерството на образованието.

Традиционно на годишната инициатива „Red Ribbon“ стотици деца участват в танцов флашмоб на Летище София

БМА засилва през годините своя принос в

борбата срещу фалшифицирането и пиратството.

Откритите стоки са основно от Турция, Китай, Хонг Конг и др. Традиционно сред най-задържаните стоки са парфюми и козметика, облекла, чанти, части и аксесоари за мобилни телефони, както и опаковъчни материали, вкл. етикети, лога, кутии, както и опаковки и материали за изработка на цигари. През 2018 г. по инициатива на БМА стартира работа проектна група в рамките на работна група „Митническо сътрудничество“ към Съвета на ЕС, с фокус върху трафика на самостоятелно пренасяни фалшиви опаковъчни материали.

В тясно сътрудничество с другите национални органи, БМА изпълнява задачите си, свързани с опазването на здравето на хората и животните и защитата на растенията, на обществения ред и сигурност, на културното наследство, и на други мерки, произтичащи от общата политика на ЕС в тази област. В резултат е

предотвратено пускането на пазара на ЕС

на различни артикули, включително играчки, криещи рискове за безопасността и здравето на потребителите. Нарастват случаите на различни видове несъответстващи козметични продукти. Макар и не ежедневно митническите органи се сблъскват със случаи на трафик на стоки, обект на CITES, като например: корали, внасяни от туристи, козметични продукти със съдържание на хайвер от застрашени видове есетрови риби, кожени изделия, както и хранителни добавки със съдържание на застрашени растителни видове. Предотвратени са опити

[2] *Службата за борба с наркотиците в САЩ*

2015 г: митнически служители откриват препариран лъв, пътуващ от Виена за Ирак

за контрабанда на защитени и екзотични животински видове – папагали Жако, различни видове костенурки, хамелеони, змиорки, пиявици и дори препариран лъв.

От 15.11.2016 г. стартира прилагането на схемата на разрешителни FLEGT за вноса на дървесина в ЕС, която гарантира, че дървеният материал, изнасян от държавите партньори, е законно добит. Агенция „Митници“ е компетентен орган за България.

През 2018 г. е подписан нов договор и споразумение с гарантиращата асоциация АЕБТРИ, както и тристранно споразумение между Агенция „Митници“, АЕБТРИ и Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, с което се определят условията, редът и правилата за работа на Националния комитет за достъп до процедурата ТИР. От 2017 г. служител на БМА е избран за член на Изпълнителния съвет към Митническата конвенция относно международния превоз на стоки под покритието на карнети ТИР (Конвенция ТИР, 1975 г.).

Експерти от Агенцията активно участват при разработването на проекти на

нормативни актове в областта на акцизите,

като промените са в три насоки – пресичане на възможностите за злоупотреби и укриване на акциз; привеждане в съответствие с европейското законодателство, включително по влезли в сила решения на Съда на ЕС; и не на последно място – текстове, целящи подобряване на бизнес средата чрез намаляване на административната тежест и разходите на икономическите оператори. През периода се намалява размерът на някои обезпечения, предоставяни по реда на ЗАДС, съкращават се срокове за издаване на разрешения за търговия с тютюневи изделия и за възстановяване на акциз. Отпада изискването за представяне на документи, за които администрацията може да получи информация по служебен път или чрез достъп до регистри. Разширява се обхвата на електронните системи и тече активен процес на синхронизиране на акцизното законодателство между държавите членки на ЕС.

От 2016 г. Агенция „Митници“ поема от Министерство на финансите процеса по регистриране на цените на тютюневите изделия и поддържа Публичен регистър, който е обществено достъпен чрез Българската акцизна информационна система (БАЦИС).

През 2022 г. и 2023 г. е разширен обхватът на стоките, които подлежат на облагане с акциз, като са включени течностите за електронни цигари, независимо дали съдържат никотин и заместителите на тютюна, съдържащи никотин.

От 1 май 2016 г. се прилага

ново европейско митническо законодателство

и с това се поставя предизвикателството за осигуряване правилно прилагане на новите разпоредби, чиято цел е модернизиране на процедурите, улесняване взаимодействието с митниците и дейността на икономическите оператори. Направени са промени в националния закон и е отменен Правилникът за прилагане на Закона за митниците. Изменени са разпоредбите, относно митническото представителство, с цел да се улесни дейността на икономическите оператори и да се намали административната тежест. За улесняване и ускоряване на административния процес е въведена възможност за връчване на решенията по електронен път. Обменът на информация между митническите органи и икономическите оператори и между отделните митнически органи, както и съхраняването на информацията, се извършват чрез използване единствено на средства за електронна обработка на данни (електронно деклариране, подаване на заявления, предоставяне на разрешения). Разширяват се видовете и формите за обезпечаване на размера на митническото задължение, което облекчава дейността на бизнеса и същевременно гарантира погасяването на митническото задължение.

През 2021 г. се въвеждат национални допълнителни кодове и кодове на документи, свързани с вноса и износа на розово масло. Така Агенция „Митници“ допринася за защитата на българските произ-

водители от нелоялни търговски практики във връзка с въведеното през 2014 г. географско указание „Българско розово масло“, както и за събирането на статистически данни. В резултат от действията на национално ниво, от 2022 г. код за необезтерпененото розово масло се създава и в Комбинираната номенклатура на ЕС.

От 01.01.2022 г. Агенция „Митници“ реализира плащане по единни сметки за митнически и акцизни задължения, опростява се попълването на платежни нареждания, както и е предоставена възможност за плащане на задължения чрез виртуален ПОС терминал в Е-Портала на Агенция „Митници“ и физически ПОС терминали в митническите учреждения. Реализацията на проекта е във връзка с премахване на разликите между националните и презграничните плащания в рамките на Единната зона за плащане в евро.

От средата на 2021 г. се въвеждат значителни промени в режима за обработване на пощенски и куриерски пратки, като в целия ЕС отпада прага за освобождаване от ДДС. Наред с това се създава механизъм за обслужване на едно гише „Внос“, т.е. за заплащане на ДДС още при покупката на сайта на търговеца (IOSS режим). Улесненните условия, при които крайните купувачи получават пратките, водят до ръст на онлайн търговията, особено в дела на пратките с предплатено ДДС. Нарастващите обеми и новото законодателство карат както пощенските и куриерските компании, така и митническите администрации да въвеждат автоматизирани процеси.

В съответствие с европейските и национални изисквания, продължава развитието на

информационните системи

на Агенция „Митници“. Надграждат се БИМИС и БАЦИС, както и на редица допълнителни модули и спомагателни системи. Трайна практика в АМ за финансиране на проекти за изграждане на информационни системи е да бъдат използвани средства от европейски структурни и инвестиционни фондове – Европейски социален фонд чрез оперативните програми „Административен капацитет“ и в последствие - „Добро управление“. В периода от 2015 г. до 2023 г. 95% от средствата за софтуерно развитие са осигурени чрез такъв източник.

Активно се развива процесът на интеграция както между информационни системи на Агенция „Митници”, така и с информационни системи на други администрации. Изпълнението на мерките допринася за автоматизиране на процесите, улесняване на общуването между бизнеса и администрацията, чрез предоставянето на качествени и лесно достъпни електронни услуги. Ръководни документи са Секторната стратегия на Агенция „Митници“ и пътната карта към нея. Като част от тях е приет и подходът за развитие на Институционална/Корпоративна архитектура на Агенция „Митници“ за митнически процеси: Внасяне, Изнасяне, Транзит, Митническо задължение, Управление на обезпечения и Обмен на информация с общностния домейн.

Агенция „Митници“ проектира, изгражда и пуска през 2020 г. в реална експлоатация първия собствен частен облак в държавната администрация на Република България. Чрез него се постига над 99,95% наличност на системите, както и улеснено внедряване на нови версии за администрацията и бизнеса.

От 2022 г. мрежовата ИТ инфраструктура, както и информационната и комуникационната инфраструктура се управляват единствено от служители на Агенцията. Данни от края на 2022 г. показват висока ефективност при управление на човешките ресурси в технологичната сфера, тъй като с 1,5% от общия брой ангажирани в държавния сектор Агенцията поддържа 17,6% от сървърите в държавната администрация.

За да отговори на новите предизвикателства, Агенция „Митници“ проектира, поетапно изгражда и внедрява комплексна ИТ инфраструктура за защита на мрежовата и информационната сигурност, която се състои от сложни интегрирани технически решения.

В началото на 2018 г. е надградена и специализираната деловодно-административна система на Агенцията чрез свързването с деловодните системи на другите държавни администрации, участващи в средата за електронен обмен на съобщения (СЕОС).

В края на 2018 г. стартира и обновена интернет страница на Агенцията, чиято платформа позволява динамична адаптация към потребностите на гражданите и бизнеса. Интернет страницата е първата от т.нар. федерирани портали или интернет страници на държавни институции и общини, които използват обща платформа и поддръжка.

През 2015 г. се навършват 25 години от деня, в който група ентусиасти, проучвайки традициите на митническия печат в България и на митниците в старите държави членки, възстановяват изданието,

което води началото си от 1910 г. под името „Митническа хроника“. Съвременното списание, в духа на своя предшественик, се фокусира върху интересите на митническите служители и бизнеса. Изданието има голям тираж във времето преди Интернет и е силно търсено, а днес, макар и бутиково, залага на аналитични материали, като продължава да е витрина на администрацията и обичано четиво за верните си почитатели. През 2022 г. изданието преминава изцяло онлайн и се публикува интернет страницата на Агенция „Митници“.

През първата половина на 2018 г. е проведено

първото българско председателство на Съвета на ЕС.

Агенция „Митници“ председателства две работни групи – „Митнически съюз“, която разглежда въпроси, свързани с митническото законодателство, и „Митническо сътрудничество“, която координира оперативното сътрудничество между митническите администрации. Екипът на Агенцията води до успешен финал преговорите между Съвета, Европейската комисия и Европейския парламент по нов регламент за контрол на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него. По време на Българското председателство се работи активно също и по предложения за регламенти за вноса на движими културни ценности и за временно суспендиране на автономните мита на стоки за въздухоплавателни средства, по прилагане на директивата за използване на резервационни данни за пътниците и др. Семинар на високо ниво в България е посветен на основния приоритет на българската митническа администрация – обмен на информация с трети страни. Темата е знакова, тъй като за първи път е поставена и обсъждана на среща на Клуба на генералните директори на митническите администрации на ЕС и Турция, отново в България преди едно десетилетие.

Поддържането на високо ниво на

професионални стандарти и интегритет

са приоритетна дейност на Агенцията. Инспекторатът насочва усилия към превенцията и противодействието на корупцията и други неправомерни деяния на служителите, но и към подобряване организацията и ефективността на работа на митническите учреждения.

Агенция „Митници“ продължава да прилага устойчива политика в областта на човешките ресурси, насочена към подбор на кадри с висок потенциал, кариерно развитие по ясни правила чрез конкурсни процедури и усъвършенствана система за подбор. От началото на 2017 г. започва провеждането на изследване за професионална и психологическа пригодност, като отделен етап от процедурите за назначаване и повишаване в длъжност в митническата администрация.

Практиката „Внедряване на рамка на компетентностите в Агенция „Митници“ е отличена с първа награда от Института по публична администрация през 2017 г. Българските митници са сред първите четири митнически администрации в ЕС, които въвеждат и прилагат такива стандарти. Опитът на БМА се превръща във водеща практика и за други европейски митници, представен е на редица международни форуми.

През всяка една година обучението на служителите остава приоритет като новоназначените служители от специализираната администрация задължително преминават базово обучение, а всички останали се включват в различни онлайн и присъствени форми на обучение, включително в сътрудничество с бизнеса, с университети и с ЕК чрез Customs & Tax EU Learning Portal.

Митниците продължават процеса на промяна в структурата си с цел постигане на по-голяма ефикасност в комуникацията с бизнеса и гражданите и при изпълнението на приоритетите. При запазване на общата численост на Агенцията и на всички точки за обслужване на клиенти се извършват промени в регионалните структури и на централно ниво като тенденцията е към окрупняване на дейностите и намаляване на ръководните позиции. През 2019 г. деветте митници са заменени от пет териториални дирекции.